

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กอบแก้ว สุวรรณทัต-เพียร. การเขียนประวัติศาสตร์แบบชาตินิยม : พิจารณาหลวงวิจิตรวาทการ.

วารสารธรรมศาสตร์ 6 (มิถุนายน – กรกฎาคม 2519) : 149 – 180.

เกษนี หงสนันท์. บรรณาธิการ. รัฐวิสาหกิจไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2517.

ขจัดภัย บุรุษพัฒน์. ลัทธิชาตินิยมกับประเทศไทย. รัฐสารวิรัช 1 (มกราคม 2512) : 112 – 114.

จุมพล หนิมพานิช. ความชอบธรรมของรัฐบาล ในสถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย,

หน้า 25 – 42. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.

จุลลา ออรรถ, หม่อมหลวง. กำเนิดและความเป็นมาของลัทธิชาตินิยมในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์

ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513.

จตุฎ ภูวานนท์. ชีวิตและการต่อสู้ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม. พระนคร : สำนักพิมพ์สุปราณี, 2495.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. ผู้รวบรวม. อุดมการณ์กับสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย,

ประเทศไทย, 2515.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคณะ. ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและสังคม. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์, 2527.

เฉลิม คำรพวงศ์. การพัฒนาเศรษฐกิจในด้านคมนาคมของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาลัย

ป้องกันราชอาณาจักร

เฉลิมเกียรติ ผิวนวล. จิตวิทยาของระบอบอำนาจนิยม : ศึกษากรณีการสร้างชาติของจอมพล ป.

พิบูลสงคราม. วารสารธรรมศาสตร์ 9 (ตุลาคม – ธันวาคม 2522) : 44 – 68.

เฉลิมเกียรติ ผิวนวล. ความคิดทางการเมืองของทหารไทย 2519 – 2535. กรุงเทพฯ : ผู้จัดการ,

2535.

ชวลิต วายุภักตร์. การปฏิรูปเศรษฐกิจในประเทศไทย พ.ศ. 2475 – 2485. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2519.

ชัยอนันต์ สมุทวาณิช. อุดมการณ์ทางการเมือง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เกล็ดไทย, 2517.

ชัยอนันต์ สมุทวาณิช และชัตติยา กรรณสูตร, บรรณาธิการ. เอกสารการเมือง – การปกครองไทย

พ.ศ. 2417 – 2477. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2518.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. ประวัติการเมืองไทย. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2538.

ชาวนิวทรี เกษตรศิริ. ประวัติการเมืองไทย 2475 – 2500. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการ
ดำรงสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2544.

ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์, การเมืองไทย : การศึกษาวิเคราะห์เชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : วชิรินทร์การพิมพ์,
2539.

ดิเรก ชัยนาม. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. พระนคร : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่ง
ประเทศไทย, 2509.

ดิเรก ชัยนาม. ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2513.

เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์. หลักรัฐศาสตร์. พระนคร : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์, 2512.

เดือน บุญนาค. ท่านปรีดี รัฐบุรุษอาวุโสผู้วางแผนเศรษฐกิจไทยคนแรก. กรุงเทพฯ : สำนักงานพิมพ์
สามัคคีธรรม, 2517.

ตระกูล มีชัย. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มธุรกิจเอกชนและข้าราชการกับการเมืองไทย. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

แถบสุข นุ่มนนท์. จอมพล ป. พิบูลสงครามกับการสร้างชาติไทย พ.ศ. 2481 – 2487. วารสาร
ประวัติศาสตร์ 3 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2521) : 14 – 31.

แถบสุข นุ่มนนท์. เมืองไทยยุคเชื้อผู้นำ. วารสารธรรมศาสตร์ 6 (มิถุนายน – กันยายน 2519) :
120 – 147.

แถบสุข นุ่มนนท์. เมืองไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือน
ตุลา, 2544.

แถบสุข นุ่มนนท์. รวมปาฐกถาจากสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2520 – 2521.
กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2521.

ท. ประทีปเสน. จอมพล ป. ชนศึกผู้ไร้แผ่นดิน. พระนคร : โรงพิมพ์พัฒนาการพิมพ์, 2507.

ทวี ธีระวงศ์เสรี. สถานภาพทางกฎหมายของชาวจีนในไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2517.

ทักษ์ เฉลิมเตียรณ. รัฐบาลสมัยแรกของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (2481 – 2487). จุลสารโครงการ
พัฒนาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 2 (มกราคม 2518) : 56 – 59.

ทินพันธุ์ นาคะตะ. ความชอบธรรมในการปกครอง : ปัญหาและความหวังของไทย. วารสารธรรม
ศาสตร์ 5 (ตุลาคม 2518 – มกราคม 2519) : 3 – 4.

เทียมจันทร์ อ้าแหว. บทบาททางการเมืองและการปกครองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม พ.ศ.
2475 – 2487. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

ไทยน้อย. ประสบการณ์ 34 ปีแห่งระบอบประชาธิปไตย. พระนคร : พรพิทยา, 2509.

- ถำรงศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์. รัฐประหาร 20 มิถุนายน พ.ศ. 2476. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.
- นิคม จารุมณี. กบฏบวรเดช พ.ศ. 2476. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- นิรัตน์ พงษ์สิทธิถาวร. บทบาททางการเมืองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม กับความคิดทางการเมืองของ มาคิ อาเวลลี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ประยุทธ์ สิทธิพันธ์. ประวัติการเมืองไทย. พระนคร. โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2511.
- ประเสริฐ ปัทมสุคนธ์. รัฐสภาไทยในรอบสี่สิบสองปี. กรุงเทพฯ : กลุ่มผู้ส่งเสริม, 2513.
- ปรีชา ชำงขวัญยืน. ปรัชญาแห่งอุดมการณ์ทางการเมือง. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ปรีดา ผูกพันธ์. นโยบายต่างประเทศของไทยระหว่างปี พ.ศ. 2473 – 2488. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516.
- ปรีดา วัชรำงกุล. พระปกเกล้ากับระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร, 2520.
- ปรีดี พนมยงค์. บางเรื่องเกี่ยวกับการก่อตั้งคณะราษฎรและระบบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์นิติเวช, 2515.
- ผาณิต รำวมศิลป์. นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ตั้งแต่ พ.ศ. 2481 ถึง พ.ศ. 2487. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- ผำสุก พงษ์ไพจิตร และคริส เบเคอร์. เศรษฐกิจการเมืองไทยสมัยกรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ตรีวิ้น, 2539.
- พรธณี บัวเล็ก. การเติบโตและพัฒนาการของนายทุนธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2529.
- พระราชกฤษฎีกำกำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับคนไทย พุทธศักราช 2485. ราชกิจจานุเบกษา 56 (6 เมษายน 2485).
- พระราชกำหนดกำหนดเขตหวำงห้ามคนต่างด่ำว พุทธศักราช 2484. ราชกิจจานุเบกษา 58 (23 พฤษภาคม 2484).
- พระราชบัญญัติเกลือ พุทธศักราช 2481. ราชกิจจานุเบกษา 55 (20 มีนาคม 2481).
- พระราชบัญญัติการบัญชี พุทธศักราช 2482. ราชกิจจานุเบกษา 56 (6 เมษายน 2487).

- พระราชบัญญัติการสวนครัวและการเลี้ยงสัตว์ พุทธศักราช 2482. ราชกิจจานุเบกษา 56 (13 พฤศจิกายน 2482).
- พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าและขายโค กระบือ แพะ แกะ และสุกร พุทธศักราช 2481. ราชกิจจานุเบกษา 56 (17 เมษายน 2482).
- พระราชบัญญัติเงินกู้ภายในประเทศสำหรับเกษตรกร พุทธศักราช 2481. ราชกิจจานุเบกษา 56 (17 เมษายน 2482).
- พระราชบัญญัติจัดหางานให้ผู้ไร้อาชีพ พุทธศักราช 2484. ราชกิจจานุเบกษา 58 (30 กันยายน 2484).
- พระราชบัญญัติจัดที่ตั้งเพื่อการครองชีพ พุทธศักราช 2485. ราชกิจจานุเบกษา 59 (24 มีนาคม 2485).
- พระราชบัญญัติช่วยอาชีพและวิชาชีพ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2484. ราชกิจจานุเบกษา 58 (11 กันยายน 2484).
- พระราชบัญญัติที่ดินในสวนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พุทธศักราช 2486. ราชกิจจานุเบกษา 60 (7 กันยายน 2486).
- พระราชบัญญัติพระราชบัญญัติน้ำมันเชื้อเพลิง พุทธศักราช 2481. ราชกิจจานุเบกษา 56 (17 เมษายน 2482).
- พระราชบัญญัติยาสูบ พุทธศักราช 2481. ราชกิจจานุเบกษา 54 (22 มีนาคม 2481).
- พระราชบัญญัติรถยนต์ ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2481. ราชกิจจานุเบกษา 56 (10 เมษายน 2482).
- พระราชบัญญัติโรงงาน พุทธศักราช 2482. ราชกิจจานุเบกษา 56 (30 ตุลาคม 2482).
- พระราชบัญญัติเรือสยาม พุทธศักราช 2481. ราชกิจจานุเบกษา 56 (10 เมษายน 2482).
- พระราชบัญญัติล้อเลื่อน (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2481. ราชกิจจานุเบกษา 56 (10 เมษายน 2482).
- พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พุทธศักราช 2482. ราชกิจจานุเบกษา 56 (30 กันยายน 2482).
- พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร พุทธศักราช 2481. ราชกิจจานุเบกษา 56 (1 เมษายน 2482).
- พระราชบัญญัติอากรรังนกนางแอ่น พุทธศักราช 2482. ราชกิจจานุเบกษา 56 (30 ตุลาคม 2482).
- ไพฑูริย์ เจ๊ะแสะ. นโยบายชาตินิยมของประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2481 – 2488. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.
- ภูธร ภูมะธน. ศาลพิเศษ พ.ศ. 2476. พ.ศ. 2478 และ พ.ศ. 2481. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2521.

- ภูวดล ทรงประเสริฐ. นโยบายของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีนในประเทศไทย พ.ศ. 2475 – 2500. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- มหาดไทย, กระทรวง. ที่ระลึกวันสถาปนากระทรวงมหาดไทย วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2508. พระนคร : โรงพิมพ์ กระทรวงมหาดไทย, 2508.
- มานิตย์ นवलละอ. การเมืองไทยยุคสัญลักษณ์รัฐไทย. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองรัตนพรินดี , 2540.
- ไมตรี เด่นอุดม. โลกพระศรีอริย์ของปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ : กราฟิการ์ต , 2516.
- ยุพเรศ มิลลิแกน. บทบาทของชาวจีนในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2510.
- รวมรัฐนิยม. พระนคร : สมัยนิยม, 2484. (พิมพ์แจกในงานฉาปนกิจศพ นางสวน พุกษโซ ณ วัดสุนทรธรรมทาน 30 เมษายน 2484).
- รอง ศยามานนท์. ประวัติเศรษฐกิจไทยในระบบรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2520.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. รักเมืองไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2519.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. สังคมกับเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519.
- เวดี พริงวนิชย์. ชาตินิยมและการพัฒนาทางการเมืองในเอเชียอาคเนย์. วารสารสังคมศาสตร์ 9 (มกราคม 2515) : 112 – 147.
- ไว้ท, โจเซฟ .เจ. สู่ดุลยภาพ. แปลโดย ศุภนิติ พลากร. กรุงเทพฯ : ดวงกลม, 2537.
- ละเอียด พิบูลสงคราม. บันทึกความทรงจำในเบื้องแรกประชาธิปไตย, หน้า 57 – 83. พระนคร : มิตรนราการพิมพ์ , 2516.
- ลิขิต ธีรเวคิน. ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. ม.ป.ท. : มปป, 2521.
- เลื่อน ศราภยวณิช. ฝันร้ายของข้าพเจ้า. พระนคร : สำนักพิมพ์ศราภย , 2512.
- วิจิตรวาทการ, หลวง. เลือดสุพรรณ ราชมนู พระเจ้ากรุงธน คีกลาง. พระนคร : โรงพิมพ์สยามพานิชยาการ, 2480. (พิมพ์แจกในการพระราชทานเพลิงศพ คุณหญิงจัน กาพระชุม ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส 17 ตุลาคม 2480).
- วิจิตรวาทการ, หลวง. ลัทธิชาติ. ธนบุรี : ไทยวัฒนาการพิมพ์, 2512.
- วิจิตรวาทการ, หลวง. คีกลางกับน่านเจ้า. พระนคร : โรงพิมพ์กรมสารบรรณทหารเรือ, 2506.
- วิจิตรวาทการ, หลวง. อนาคต. พระนคร : เกษมบรรณกิจ, 2502.
- วิเทศกรณ์ย์. ความเป็นมาแห่งประชาธิปไตย เล่ม 1. พระนคร : สำนักพิมพ์ผ่านฟ้าพิทยา, 2511.
- วิเทศกรณ์ย์. ยุคทราชาธิ. พระนคร : โอเดียนการพิมพ์, 2501.
- วิเทศกรณ์ย์. เหตุการณ์ทางการเมือง 43 ปีแห่งระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : ร่วมการพิมพ์, 2518.

- วีณา มโนพิทักษ์. ความขัดแย้งภายในคณะราษฎร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2520.
- สกินเนอร์ , วิลเลียม เจ. สังคมจีนในประเทศไทย : ประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์. แปลโดย ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการสารานุกรมสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2529.
- สงบ สุริยันทร์. ประวัติ 11 นายกรัฐมนตรี. พระนคร : ประจักษ์การพิมพ์, 2513.
- สมุทร สุรักขะ. 26 การปฏิวัติไทยและรัฐประหาร สมัย 2489 ถึง 2507. พระนคร : สื่อการพิมพ์, 2507.
- สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ. ขบวนการเสรีไทย กับความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ ระหว่าง พ.ศ. 2481 – 2492. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์. ทฤษฎีขนานนาไทย พ.ศ. 2475 – 2503. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2526.
- สิริ เปรมจิตต์. ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบประชาธิปไตย 30 ปี พระนคร : เฟื่องอักษร , 2505.
- สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ. การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ต่อต้านรัฐบาลสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม พ.ศ. 2491 – 2500 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- สุพจน์ ตำนตระกุล. ชีวิตการงานของ ดร.ปรีดี พนมยงค์. พระนคร : ประจักษ์การพิมพ์, 2516.
- สุรพันธ์ บุญยมนพ. การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของหลวงพิบูลสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- เสาวรักษ์ (ร.ท.จงกล ไกรฤกษ์) . ตัวตายแต่ชื่อยัง. พระนคร : เกื้อกูลการพิมพ์ , 2508.
- อ.พิบูลสงคราม. จอมพล ป. พิบูลสงคราม เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มนตรี , 2518.
- อ.พิบูลสงคราม. จอมพล ป. พิบูลสงคราม เล่ม 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์, 2518.
- อ.พิบูลสงคราม. จอมพล ป. พิบูลสงคราม เล่ม 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์ , 2519.
- อ.พิบูลสงคราม. จอมพล ป. พิบูลสงคราม เล่ม 4. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์ , 2519.
- อ.พิบูลสงคราม. จอมพล ป. พิบูลสงคราม เล่ม 5. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์ , 2520.
- อดุลย์ กอวัฒนา. การลาออกของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม เมื่อ 24 กรกฎาคม 2487. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.
- อุตสาหกรรรม, กระทรวง. เรื่องอุตสาหกรรรมของประเทศไทย (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. , 2502 .

อุทัย สิ้นธุการ. ธุรกิจของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2496.

ภาษาอังกฤษ

Beetham , D. The Legitimation of Power. London : Macmillar Press : 1991.

Coughlin , R.,J. Double Indentity : The Chinese in Modern Thailand. Hong Kong :
Hong Kong University Press, 1960.

Cox , R.,H. Ideology, Politics and Political Theory. California : Wadsworth, 1969.

Dahl , R., A. Modern Political Analysis. Englewood Cliffs : Prentice – Hall, 1976.

Heeger, G., A. The Politics of Underdevelopment. New York : St Martin Press, 1974.

Ingram, J ., C. Economic Change in Thailand since 1850. Bangkok : International
Secretariat / Institute of Pacific Relation, 1955.

Kobkua Suwannathat. Thailand 's Durable Premier : Phibun Through Three Decades
1932 – 1957 . Kuala Lumpur : Oxford Uninersity Press, 1995.

Kohn, H. Nationalism : Its Meaning and History . Princeston : D. Van Nostrand, 1955.

Landon, K., P. The Chinese in Thailand. New York : Institute of Pacific Relations, 1941.

Lipset, S., M. Political Man : The Social Bases of Politics. New York : Dorbleday & Co.,
1963.

Neuchterlein, D., E. Thailand and The Struggle for Southeast Asia. New York : Cornell
University Press, 1965.

Romulo , C., P. Comtemporary Nationalism and the World Order. New York : Asia
Publishing House, 1964.

Schleicher, C., P. International Relations. New Delhi : Prentice – Hall of India (Private),
1963.

Seton – Watson , H. Nationalism and Communism : Essays. 1964 – 1963 . New York :
Praeger, 1964.

Skinner, W., G. Chinese Society in Thailand ; An Analytical History. Ithaca : Cornell
University Press, 1957.

Skinner, W., G. Leadership and Power in the Chinese Community of Thailand . Ithaca
Cornell University , 1956.

Snyder, L., L. The New Nationalism. Ithaca, New York : Cornell University Press, 1968.

Suehiro , A. Capital Accumulation in Thailand 1855 – 1985. Tokyo : The Centre for
Southeast Asian Studies , 1989.

Thayer, P., W. Nationalism and Progress in Free Asia. Baltimore : The John Hopkins
Press , 1966.

Weber, M. The Theory of Social and Economic Organization. New York : Free Press, 1966.

Wyatt, D., K. Thailand : A Short History. Bangkok : Sikworm Books, 1984.

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

รายชื่อคณะกรรมการ มีสายทหารบก 32 คน สายทหารเรือ 21 คน และสายพลเรือน 46 คน รวมทั้งสิ้น 99 คน โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

สายทหารบก

1. นายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา หัวหน้าสายทหารบก	(พจน์ พหลโยธิน)
2. นายพันเอก พระยาทรงสุรเดช	(เทพ พันธมเสน)
3. นายพันเอก พระยาฤทธิอัคเนย์	(สละ เวมะศิริ)
4. นายพันโท พระประศาสน์พิทยายุทธ์	(วัน ชูถิ่น)
5. นายพันตรี หลวงพิบูลสงคราม	(แปลก ชิตตะสังคะ)
6. นายพันตรี หลวงสุฤษฎียุทธศิลป์	(เพียร พิริยะโยธิน)
7. นายพันตรี หลวงอำนาจสงคราม	(ถม เกษะโกมล)
8. นายร้อยเอก หลวงชำนาญยุทธศิลป์	(เชย รมะนันท์)
9. นายร้อยเอก หลวงกาจสงคราม	(เทียน เก่งระดมยิง)
10. นายร้อยเอก หลวงเกรียงศักดิ์พิชิต	(ถ้วน จินตะคุณ)
11. นายร้อยเอก หลวงชาญสงคราม	(พาน ชาลีจันทร์)
12. นายร้อยเอก หลวงเชวงศักดิ์สงคราม	(ช่วง ขวัญเชิด)
13. นายร้อยเอก ทักษิณนิยมศึก	(ทัศนัย มิตรภักดี)
14. นายร้อยเอก หลวงพรหมโยธี	(มังกร ผลชีวิน)
15. นายร้อยเอก หลวงรณสีทธิพิชัย	(เจือ กาญจนินทุ)
16. นายร้อยเอก หลวงสวัสดิ์วัฒนรงค์	(สวัสดิ์ ดาระสวัสดิ์)
17. นายร้อยเอก หลวงเสรีเริงฤทธิ์	(จรรุญ รัตนกุล)
18. นายร้อยเอก หลวงคุณเดชาวัธ	(บัตร พึ่งพระคุณ)
19. นายร้อยโท ขุนสุจริตरणการ	(ผ่อง นาคะนุช)
20. นายร้อยโท ขุนจ้านงภูมิเวท	(จ้านง ศิวะแพทย์)
21. นายร้อยโท ขุนนิรันดรชัย	(สเหวก นิลัญชัย)
22. นายร้อยโท ขุนพิพัฒน์สรการ	(เท่ง พัฒนศิริ)
23. นายร้อยโท ขุนปลัดปรปักษ์	(ปลัด ภาณุสวะระ)
24. นายร้อยโท ขุนเรืองวิรุทธิ์	(บุญเรือง วีระหงส์)
25. นายร้อยโท ขุนวิมลสรกิจ	(วิมล เก่งเรียน)

26. นายร้อยโท ชุนศรีศรากร (ชะลอ ศรีศรากร)
27. นายร้อยโท ชัย ประทีปะเสน
28. นายร้อยโท ทวน วิชัยทัตตะ
29. นายร้อยโท น้อม เกตุนุตติ
30. นายร้อยตรี จำรูญ จิตรลักษณ์
31. นายร้อยตรี สมาน เทพหัสดิน ณ อยุธยา
32. นายร้อยตรี อุดม พุทธิเกษตริน

สายทหารเรือ

1. นายนาวาตรีหลวงสินธุสงครามชัย (สินธุ์ กมลนาวิน)
หัวหน้าสายทหารเรือ
2. นายนาวาตรีหลวงศุภชลาศัย (บุ่ง ศุภชลาศัย)
3. นายพันตรี หลวงวิจิตรกลยุทธ (เศียร สุศิณี)
4. นายเรือเอก หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ (ถวัลย์ ธำรงสวัสดิ์)
5. นายเรือเอก หลวงนาวาวิจิต (ผัน อำไพวัลย์)
6. นายเรือเอก หลวงนิเทศกลกิจ (กลาง โรจนเสนา)
7. นายเรือเอก หลวงสังวรยุทธกิจ (สังวร สุวรรณชีพา)
8. นายเรือเอก สงบ จรูญพร
9. นายเรือเอก ชลิต กุลกำมธร
10. นายเรือเอก สงวน รุจิรามภา
11. นายเรือโท จิบ ศิริไพบุลย์
12. นายเรือโท ทองหล่อ ข้าหิรัญ
13. นายเรือโท ทิพย์ ประสานสุข
14. นายเรือโท ประเสริฐ สุขสมัย
15. นายเรือโท วัน รุทพร
16. นายเรือโท หลี สินธุโสภณ
17. นายเรือตรี กุหลาบ กาญจนสกุล
18. นายเรือตรี ชัน รัศมีทัต
19. นายเรือตรี ทองดี ระวังภัย
20. นายวนิช ปานะนนท์
21. นายจรัส สุวรรณชัย

สายพลเรือน

1. อำมาตย์ตรี หลวงประดิษฐ์มนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์)
หัวหน้าสายพลเรือน
2. อำมาตย์ตรี หลวงศิริราชไมตรี (จรรยา สิงหนเสนี)
3. รองอำมาตย์เอกหลวงโกวิทอภัยวงศ์ (ควง อภัยวงศ์)
4. เสวกตรี หลวงนฤเบศร์มานิตย์ (สงวน จูฑะเตมีย์)
5. รองอำมาตย์เอกหลวงชำนาญนิติเกษตร (อุทัย แสงมณี)
6. รองอำมาตย์เอกหลวงอรรถสารปราสิทธิ์ (ทองเย็น ลีละเมียร)
7. รองอำมาตย์เอกหลวงอรรถกิติกำจร (กสิ่ง พนมยงค์)
8. รองอำมาตย์เอกหลวงสุนทรเทพหัตถิน (สพรั่ง เทพหัตถิน ณ อยุธยา)
9. รองอำมาตย์เอกหลวงเดชาติวงศ์วรวัฒน์ (ม.ล.กรี เดชาติวงศ์)
10. รองอำมาตย์เอกด้วง ลพานุกรม
11. รองอำมาตย์เอกประจวบ บุนนาค
12. รองอำมาตย์เอกม.ล.อุดม สนิทวงศ์
13. นายแนบ พหลโยธิน
14. รองอำมาตย์โท ทวี บุญยเกตุ
15. นายร้อยโทประยูร ภมรมนตรี
16. นายวิลาศ ไสงานนท์
17. รองอำมาตย์โท จรรยา สืบแสง
18. นายเล็ง ศรีสมวงศ์
19. นายวิเชียน สุวรรณทัต
20. รองอำมาตย์โทชุนห์ บิณฑานนท์
21. นายสวัสดิ์ ไสตภิต
22. นายจิตตะเสน ปัญจะ
23. นายยงค์ เยอร์เกนส์
24. นายเอก สุตโฏก
25. นายสุรินทร์ ชินอัย
26. นายศิริ ขาตินันท์
27. นายเฉลียว ปทุมรส
28. นายบรรจง ศรีจรรยา
29. นายประเสริฐ ศรีจรรยา

30. นายแหม่ม มุสตาฟา
31. นายการิม ศรีจรูญ
32. นายสงวน ตูลารักษ์
33. นายซิม วีระไวทยะ
34. นายหงวน ทองประเสริฐ
35. นายบุญล้อม พึ่งสุนทร
36. นายเจริญ บัณฑโร
37. นายทองเปลว ชลภูมิ
38. นายบุญลือ ตั้งศุวัฒน์
39. นายชูป ศาลยาชีวิน
40. นายกลิ่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา
41. นายสอน บุญจุง
42. นายยล สมานนท์
43. นายยีน สมานนท์
44. นายร้อยตำรวจโทเชย กลัญชัย
45. นายร้อยตรี เทียง เฉลิมศักดิ์

ภาคผนวก 2

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยรัฐนิยมใช้ชื่อ ประเทศ, ประชาชน และสัญชาติ

โดยที่ชื่อของประเทศนี้ มีเรียกกันเป็นสองอย่างคือ “ไทย” และ “สยาม” แต่ประชาชนนิยมเรียกว่า ไทย รัฐบาลเห็นสมควรถือเป็นรัฐนิยมใช้ชื่อประเทศให้ต้องตามชื่อเชื้อชาติ และความนิยม ของประชาชนชาวไทย ดังต่อไปนี้

ก. ในภาษาไทย

ชื่อประเทศ ประชาชน และสัญชาติ ให้ใช้คำว่า “ไทย”

ข. ในภาษาอังกฤษ

1. ชื่อประเทศให้ใช้ว่า
2. ชื่อประชาชน และสัญชาติ ให้ใช้ว่า แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงกรณีที่มีบทกฎหมาย บัญญัติ คำว่า “สยาม” ไว้ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๒ เป็นต้นไป

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๒

พิบูลสงคราม ป.
นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๒
เรื่อง การป้องกันภัยที่จะบังเกิดแก่ชาติ

ด้วยรัฐบาลพิจารณาเห็นว่า ชาติไทยต้องเป็นที่เทอดทูนของชาวไทยอย่างสูงสุดเหนือสิ่งใดๆ การป้องกันรักษาชาติย่อมเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนที่ร่วมชาติกันจักต้องป้องกันอันตรายหรือความเสื่อมโทรมของชาติที่อาจมีมาด้วยประการต่างๆ จึงประกาศเป็นรัฐธรรมนูญไว้ดังต่อไปนี้

๑. ชาติไทยต้องไม่ประกอบกิจการใดๆ โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์และความปลอดภัยของชาติ

๒. ชาติไทยต้องไม่เปิดเผยสิ่งซึ่งอาจเป็นผลเสียหายแก่ชาติ ให้ชนต่างชาติล่วงรู้เลยเป็นอันขาด การกระทำเช่นนั้นเป็นการทรยศต่อชาติ

๓. ชาติไทยต้องไม่ทำตัวเป็นตัวแทน หรือเป็นปากเสียงของต่างชาติ โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติไทย ต้องไม่ออกเสียงหรือแสดงตนเข้าข้างต่างชาติ ในกรณีที่เป็นปัญหาระหว่างชาติ การกระทำเช่นนั้นเป็นการทรยศต่อชาติ

๔. ชาติไทยต้องไม่แอบอ้างซื้อขายที่ดินแทนชนต่างชาติ ในทางที่เป็นภัยแก่ชาติ การกระทำเช่นนั้นเป็นการทรยศต่อชาติ

๕. เมื่อปรากฏว่า มีผู้ใดผู้หนึ่งทรยศต่อชาติ เป็นหน้าที่ของชาวไทยต้องเอาใจใส่รับระงับเหตุนั้น

ประกาศมา ณ วันที่ ๓ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๘๒

พิบูลสงคราม ป.

นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยรฐินิยม ฉบับที่ ๓
เรื่อง การเรียกชื่อชาวไทย

ด้วยรัฐบาลเห็นว่าการเรียกชื่อชาวไทยบางส่วน ไม่ต้องตามชื่อเชื้อชาติ การเรียกชื่อแบ่งแยกคนไทยออกเป็นหลายพวกหลายเหล่า เช่น ไทยเหนือ ไทยอีสาน ไทยใต้ ไทยอิสลามก็ดี ไม่สมควรแก่สภาพของคนไทย ซึ่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะแบ่งแยกมิได้

จึงประกาศแก้รฐินิยมไว้ดังต่อไปนี้

๑. ให้เลิกการเรียกชาวไทยโดยให้ชื่อที่ไม่ต้องตามเชื้อชาติ และความนิยมของผู้ถูกเรียก

๒. ให้ใช้คำว่าไทย แก่ชาติไทยทั้งหมดโดยไม่แบ่งแยก

ประกาศมา ณ วันที่ ๒ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๒

พินุลสงคราม ป.
นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยรฐนิยาม ฉบับที่ ๔

เรื่อง การเคารพธงชาติ เพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมี

ด้วยรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า ธงชาติ เพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมีเป็นสิ่งสำคัญประจำชาติ พึงได้รับความเชิดชูเคารพของชาวไทยทั้งมวล ดึงประกาศเป็นรฐนิยามไว้ดังต่อไปนี้

๑. เมื่อได้เน้นการชักธงชาติขึ้น หรือลงจากเสาประจำสถานที่ราชการตามเวลาปกติ หรือได้ยินเสียงแตรเดี่ยว หรือนกหวีดเป่าค่านับ หรือให้อาณัติสัญญาณการชักธงชาติขึ้นหรือลดลง ให้แสดงความเคารพโดยปฏิบัติตามระเบียบ เครื่องแบบหรือตามประเพณีนิยม

๒. เมื่อได้เห็นธงชัยเฉลิมพล ธงเรือรบ ธงประจำกองยุวชนทหาร หรือธงประจำกองลูกเสือ ซึ่งทางการเชิญผ่านมา หรืออยู่ที่ประจำแถวทหาร หรือหน่วยยุวชน หรือลูกเสือ ให้แสดงความเคารพโดยปฏิบัติตามระเบียบเครื่องแบบ หรือตามประเพณีนิยม

๓. เมื่อได้ยินเพลงชาติ ซึ่งทางราชการบรรเลงในราชการก็ดี ซึ่งบุคคลบรรเลงในงานพิธีอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ให้ผู้ที่ร่วมงาน หรือที่อยู่ในวงงานนั้นแสดงความเคารพโดยปฏิบัติตามระเบียบ เครื่องแบบ หรือประเพณีนิยม

๔. เมื่อได้ยินเพลงสรรเสริญพระบารมี ซึ่งทางราชการบรรเลงในราชการก็ดี ซึ่งบุคคลบรรเลงในโรงมหรสพ หรือในงานสโมสรใดๆก็ดี ให้ผู้ที่ร่วมงานหรือผู้ที่อยู่ในโรงมหรสพนั้นแสดงความเคารพ โดยปฏิบัติตามระเบียบเครื่องแบบ หรือตามประเพณีนิยม

๕. เมื่อได้เห็นผู้ใดไม่แสดงความเคารพดังกล่าวในข้อ ๑ - ๒ - ๓ และ ๔ นั้น สั่งช่วยกันตักเตือนชี้แจงให้ตักเตือนชี้แจงให้เห็นความสำคัญแก่การเคารพธงชาติ เพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมี

ประกาศมา ณ วันที่ ๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๘๔

พิบูลสงคราม ป.

นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยรัฐนิยม ฉบับที่ ๕
เรื่อง ให้ชาวไทยพยายามใช้เครื่องอุปโภคบริโภค
มีกำเนิดหรือทำขึ้นในประเทศไทย

เนื่องด้วยสถานะการณ์ของโลกอยู่ในสภาพสงคราม ทุกประเทศ ทั้งที่เป็นคู่สงคราม และเป็นกลาง จำต้องสนับสนุนการเกษตร พาณิชย และอุตสาหกรรมของชาติเป็นพิเศษ คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่าถึงเวลาจำเป็นที่จะต้องชักชวนชาวไทยให้กระทำเช่นนั้น จึงได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ ให้ประเทศเป็นรัฐนิยมไว้

๑. ชาวไทยพึงบริโภคแต่อาหารอันปราศจากจากสิ่งซึ่งมีกำเนิด หรือทำขึ้นในประเทศไทย

๒. ชาวไทยพึงพยายามใช้เครื่องแต่งกายด้วยวัตถุที่มีกำเนิด หรือทำขึ้นในประเทศไทย

๓. ชาวไทยพึงช่วยกันสนับสนุนงานอาชีพการเกษตร พาณิชย อุตสาหกรรม และวิชาชีพของชาวไทยด้วยกัน

๔. กิจการสาธารณูปโภค อันใด ที่รัฐบาลหรือชาวไทยจัดให้มีขึ้นแล้ว ชาวไทยพึงพยายามใช้และสนับสนุน

๕. ชาวไทยผู้ประกอบการเกษตร พาณิชย อุตสาหกรรม งานอาชีพ หรือ วิชาชีพ อันได้ รับการสนับสนุนโดยรัฐนิยมฉบับนี้ ต้องพยายามรักษามาตรฐานปรับปรุงคุณภาพให้ดียิ่งขึ้นและดำเนินกิจการนั้นๆ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตทุกประการ

ประกาศมา ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๘๔

พิบูลสงคราม ป.

นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยรัฐนิยม ฉบับที่ ๖
เรื่อง ทำนองและเนื้อเพลงชาติ

ด้วยรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า ทำนองและเนื้อเพลงชาติซึ่งได้ประกาศใช้ ณ วันที่ ๒๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๗๗ นี้ ทำนองเพลงเป็นที่นิยมแพร่หลายตามสมควรแล้ว จึงได้ประกาศให้ประชาชน เข้าประกวดแต่งมาใหม่ บัดนี้คณะกรรมการพิจารณาแล้ว ลงมติพร้อมกันตามบทเพลงของกองทัพบกโดยได้แก้ไขเล็กน้อย

จึงประกาศเป็นรัฐนิยมไว้ดังต่อไปนี้

ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย

เป็นประชารัฐ	ไมพของไทยทุกส่วน
อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล	ด้วยไทยล้วนหมายรักสามัคคี
ไทยนี้รักสงบ แต่ถึงรบไม่ขลาด	เอกราชจะมีให้ใครชมชวี
สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี	เถลิงประเทศไทยทวีมีชัย ชโย

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๔

พิบูลสงคราม ป.
นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๗
เรื่อง ชักชวนให้ชาวไทยร่วมกันสร้างชาติ

โดยที่รัฐบาลเห็นว่า การที่ชาติของเราจะเจริญก้าวหน้าสมความปรารถนาอันดีได้ ย่อมอยู่ที่ข้าราชการจะต้องช่วยกันทำงานตามหน้าที่อย่างเข้มแข็ง และใฝ่ใจทุกวิถีทางที่จะช่วยสนับสนุนพี่น้องชาวไทยให้มีการประกอบอาชีพ โดยหวังให้ฐานะของคนทุกคนดีขึ้นเป็นลำดับ

อนึ่ง การสร้างชาติเป็นงานที่ยิ่งใหญ่ ต้องช่วยกันอย่างพร้อมเพรียง ถ้าพี่น้องชาวไทยทุกคนพยายามแสวงหาอาชีพอันสุจริต สำหรับตนเองและครอบครัวโดยไม่เลือกงาน ประกอบการทำงานของตนให้มีรายได้พอที่จะทำนุบำรุงครอบครัวของตนให้รุ่งเรืองยิ่งขึ้นก็ย่อมจะทำให้ชาติของเราเจริญรวดเร็วโดยมิต้องสงสัย การที่พี่น้องชาวไทยช่วยกันทำงานเช่นนี้ ย่อมได้ชื่อว่าร่วมกันสร้างชาติ คณะรัฐมนตรีจึงลงมติเป็นเอกฉันท์ ให้ประกาศเป็นรัฐธรรมนูญไว้ดังต่อไปนี้

“ชาวไทยทุกคนต้องร่วมกันสร้างชาติ โดยทุกคนซึ่งมีกำลังกายดีต้องทำงานประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่ง ผู้ไม่ประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่ง ผู้ไม่ประกอบอาชีพเป็นหลักฐานนับว่าเป็นผู้ไม่ช่วยชาติ และไม่ควรถูกได้รับความนับถือของชาวไทยทั่วไป”

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๘๒

พินุลสงคราม ป.
นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยรัฐนิยมฉบับที่ ๘
เรื่อง เพลงสรรเสริญพระบารมี

โดยที่ได้รับบัญญัติ ให้เรียกชื่อประเทศว่า ประเทศไทย รัฐบาลจึงเห็นควรแก้ไขบทเพลงสรรเสริญพระบารมี มิให้มีคำว่าสยาม และตัดทอนข้อความและทำนองให้กระชับรัดเหมาะ สมยิ่งขึ้น คณะรัฐมนตรีจึงลงมติเป็นเอกฉันท์ ให้ประกาศเป็นรัฐนิยมแก้ไขบทเพลงสรรเสริญพระบารมีแบบพิศดาร ให้มีข้อความดังต่อไปนี้

ข้าพระพุทธเจ้า	เอามโนและศirkราน
นพพระภูมิบาล	บรมกษัตริย์ไทย
ขอบรรดาล	ธ ประสงค์ใด
จงสิทธิตั้ง	หวังวรหฤทัย
ดุจถวายชัย	ชโย

ส่วนทำนองเพลงแบบสังเขปนี้ให้คงไว้ตามเดิม
ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๘๓

พิบูลสงคราม ป.
นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยรัฐนิยม ฉบับที่ ๙
เรื่อง ภาษา และหนังสือไทย กับ หน้าที่พลเมืองดี

ด้วยรัฐบาลพิจารณาเห็นว่า การที่ชาติไทยจะดำรงถาวรและเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป นั้น ย่อมต้องให้ภาษาและหนังสือของชาติเป็นส่วนประกอบอันสำคัญ คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ให้ประกาศเป็นรัฐนิยมไว้ดังต่อไปนี้

๑. คนชาติไทย จะต้องยกย่อง เคารพ และนับถือภาษาไทย และต้องรู้สึกเป็นเกียรติยศในการพูด หรือการใช้ภาษาไทย

๒. คนชาติไทยจะต้องถือว่า หน้าที่ของพลเมืองไทยที่มีประการหนึ่งนั้นคือ ศึกษาให้รู้หนังสือไทยอันเป็นภาษาของไทย อย่างน้อยต้องให้อ่านออกเขียนได้ ประการที่สอง คนชาติไทยจะต้องถือเป็นหน้าที่อันสำคัญในการสนับสนุนช่วยเหลือ แนะนำชักจูงให้พลเมืองที่ยังไม่รู้ภาษาไทย หรือยังไม่รู้หนังสือไทย ให้ได้รู้ภาษาไทยหรือรู้หนังสือไทยจนอ่านออกเขียนได้

๓. คนชาติไทยจะต้องไม่ถือเอา สภาพที่กำเนิด ภูมิลำเนาที่อยู่ หรือสำเนียงการพูดที่แปร่งไปตามท้องถิ่นเป็นเครื่องแสดงความแตกแยกกัน

๔. คนชาติไทยจะต้องถือเป็นหน้าที่ในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีแห่งชาติ ช่วยแนะนำชักชวนกันสั่งสอนผู้ที่ยังไม่รู้ ไม่เข้าใจหน้าที่พลเมืองดีของชาติให้รู้ได้เข้าใจในหน้าที่พลเมืองดีแห่งชาติไทย

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๓

พินูลสงคราม ป.
นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วย ธรรมเนียม ฉบับที่ ๑๐
เรื่อง การแต่งกาย ของประชาชน ชาวไทย

ด้วยรัฐบาลได้สังเกตเห็นว่า การแต่งกายของประชาชนชาวไทยในสาธารณสถานหรือที่ชุมนุมชน ยังไม่สุภาพเรียบร้อยสมกับวัฒนธรรมของชาวไทย

คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ ให้ประกาศเป็นธรรมเนียมไว้ดังต่อไปนี้

๑. ประชาชนไทยไม่พึงปรากฏตัวในที่ชุมนุมชนหรือ สาธารณสถาน ในเขตเทศบาล โดยไม่แต่งกายให้เรียบร้อย เช่น นุ่งแต่กางเกงขั้นใน หรือไม่สวมเสื้อ หรือนุ่งผ้าลอยชาย เป็นต้น

๒. การแต่งกายที่ถือว่าเรียบร้อยสำหรับประชาชนชาวไทย มีดังต่อไปนี้

ก. แต่งเครื่องแบบตามลัทธิ และในโอกาสที่จะแต่งได้

ข. แต่งกายตามแบบสากลนิยมในทำนองที่สุภาพ

ค. แต่งตามประเพณีนิยมในทำนองที่สุภาพ

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๘๔

พิบูลสงคราม ป.

นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วย รัฏฐินิยม ฉบับที่ ๑๑
เรื่อง กิจประจำวันของคนไทย

ด้วยรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า การรู้จักปฏิบัติกิจประจำวันเป็นข้อสำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวแก่การผดุงส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติ อันจะเป็นผลให้ประชาชนพลเมืองไทยทั่วไปมีสุขภาพแข็งแรงมั่นคง เป็นกำลังของประเทศชาติสืบไป คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ ให้ประกาศรัฏฐินิยมไว้ดังต่อไปนี้

๑. คนชาติไทยพึงแบ่งเวลาในวันหนึ่งออกเป็น ๓ ส่วนคือ ปฏิบัติงานที่เป็นอาชีพส่วนหนึ่ง ปฏิบัติงานกิจส่วนตัวส่วนหนึ่ง และพักผ่อนนอนหลับส่วนหนึ่ง ให้เป็นระเบียบและมีกำหนดเวลาอันเหมาะสมจนเกิดเป็นนิสัย

๒. คนชาติไทยพึงปฏิบัติกิจประจำวันตามปกติดังต่อไปนี้

ก. บริโภคอาหารให้ตรงตามเวลา ไม่เกินวันละ ๔ มื้อ

ข. นอนประมาณระหว่าง ๖ ถึง ๘ ชั่วโมง

๓. คนชาติไทยพึงตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ประกอบกิจการงานของตนโดยไม่ทอดทิ้งและหลีกเลี่ยง กับควรหยุดเพื่อรับประทานอาหารเช้าและพักกลางวันไม่เกิน ๑ ชั่วโมง เมื่อกำหนดเวลาทำงานเวลาเย็นคงออกกำลังกายโดยเล่นกีฬาากลางแจ้งวันหนึ่งอย่างน้อย ๑ ชั่วโมง หรือประกอบงานอื่นๆ เช่น ทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ หรือปลูกต้นไม้ เป็นต้น เมื่อชำระล้างร่างกายแล้วรับประทานอาหารเช้า

๔. คนชาติไทยพึงใช้เวลาว่างเวลากลางคืนทำการงานอันจำเป็นที่ค้างค้างอยู่ให้เสร็จหรือสนทนาปราศรัย กับบุคคลในครอบครัว มิตรสหาย ศึกษาหาความรู้ โดยการฟังข่าววิทยุ กระจายเสียง อ่านหนังสือ หรือในการชมมหรสพหรือศิลปกรรมแล้วแต่โอกาส

๕. คนชาติไทยพึงใช้เวลาว่างในวันหยุด ให้เป็นประโยชน์แก่ร่างกายและจิตใจ เช่น ประกอบกิจในการศาสนา ฟังเทศน์ ทำบุญ ศึกษาหาความรู้ ท่องเที่ยว เล่นกีฬา หรือพักผ่อน เป็นต้น

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๒ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๘๔

พินุลสงคราม ป.
นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยรัฐมนตรี ฉบับที่ ๑๒

เรื่อง การช่วยเหลือคุ้มครองเด็ก คนชรา หรือ ทูพพลภาพ

ด้วยรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า ในการอยู่ร่วมกัน แห่งชุมชนที่มีความมีน้ำใจเผื่อแผ่ช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในเยาว์วัย คนชราหรือ ทูพพลภาพ เป็นวัฒนธรรมอันหนึ่งซึ่งบุคคลจะต้องปฏิบัติ คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ ให้ประกาศเป็นรัฐนิยมไว้ดังต่อไปนี้

๑. ในที่สาธารณะชน หรือในถนนหลวง ให้บุคคลทำการช่วยเหลือคุ้มครอง โดยลักษณะที่จะยังความปลอดภัยให้แก่เด็ก คนชรา หรือคนทูพพลภาพ ในการสัญจรไปมาหรือในการหลบหลีกภัยอันตราย

๒. ผู้ใดสามารถกระทำการช่วยเหลือคุ้มครองดังกล่าวในข้อ ๑ ถือว่าผู้ที่มีวัฒนธรรมควรได้รับความนับถือของชาวไทย

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๔๘๕

พิบูลสงคราม ป.

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก 3

เปรียบเทียบจำนวนหุ้นที่ถือโดยรัฐบาลกับเอกชนในวิสาหกิจต่างๆ ที่รัฐบาลก่อตั้งขึ้น

บริษัท	ปี	จำนวนหุ้นทั้งหมด	จำนวนหุ้นของรัฐบาล	จำนวนหุ้นของเอกชน
1. ข้าวไทย	2481	5,000 (100)	5,000 (100)	-
2. คำพิชผลไทย	2482	500 100	255 (51)	245 (49)
3. ประมงไทย	2483	10,000 (100)	9,925 (99)	75 (1)
4. เตินเรือไทย	2483	30,000 (100)	21,000 (70)	9,000 (30)
5. ไทยเดินเรือทะเล	2483	30,000 (100)	21,000 (70)	9,000 (30)
6. พืชกลีกรวม	2486	10,000 (100)	4,700 (47)	5,300 (53)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือร้อยละของจำนวนหุ้นทั้งหมด

แหล่งที่มา: กรมจดทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ รายงานการประชุมประจำปี 2482 ของบริษัทข้าวไทยจำกัด, รายงานการประชุมก่อตั้งบริษัท คำพิชไทย จำกัด 2482, รายงานการประชุมก่อตั้งบริษัท ประมงไทย จำกัด 2483, รายงานการประชุมก่อตั้งบริษัท เตินเรือไทย จำกัด 2483, รายงานการประชุมก่อตั้งบริษัท พืชกลีกรวม จำกัด 2486

ภาคผนวก 4

รายชื่อคณะกรรมการในวิสาหกิจต่างๆ ของรัฐบาล และเป็นรัฐมนตรีระหว่าง พ.ศ. 2475-2490

บริษัท	รายนามกรรมการ	ผลการดำเนินงาน
ข้าวไทย	นายควง อภัยวงศ์	+
	นายทวี บุญยเกตุ	
	หลวงเสรีเรืองฤทธิ์	
	นายวณิช ปานะนนท์	
	นายทวี ตะเวทิกุล	
	นายดิเรก ชัยนาม	
ประมงไทย	นายทวี บุญยเกตุ	+
เดินเรือไทย	พล.ร.ต. หลวงสินธุสงครามชัย	ม.ช.
	นายเล็ง ศรีสมวงศ์	
	หลวงเสรีเรืองฤทธิ์	
ไทยเดินเรือทะเล	หลวงสินธุสงครามชัย	ม.ช.
	หลวงเสรีเรืองฤทธิ์	
	หลวงพรหมโยธี	
	นายดิเรก ชัยนาม	
ค้าพืชผลไทย	หลวงเสรีเรืองฤทธิ์	+
พืชกลีกรวมไทย	นายนคอง อภัยวงศ์	+
	นายขจร ปานะนนท์	
ธนาคารเอเชียฯ	นายเล็ง ศรีสมวงศ์	+
	นายวิจิตร ลุสิตานนท์	
	นายทวี ตะเวทิกุล	
ธนาคารมณฑล	นายวณิช ปานะนนท์	+
	หลวงเสรีเรืองฤทธิ์	
ไทยเศรษฐกิจประกันภัย	นายวณิช ปานะนนท์	+
	หลวงเสรีเรืองฤทธิ์	

หมายเหตุ : เครื่องหมาย + หมายถึง มีผลกำไรจากการดำเนินงาน

แหล่งที่มา : กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์

ภาคผนวก 5

คณะกรรมการบริหารชุดแรกของบริษัทข้าวไทย

1. พระยาดุลยธรรมธาดา (เลี้ยว ดุลยจินดา)
2. พระยาภิติการบัญชา (เล็ก บุรลาศ)
3. พระยาวิสุทธาการ (แก่น ทรานนท์)
4. หลวงอัมพิทักษ์เขตร์ (เยี่ยม บุรานนท์)
5. พ.อ. หลวงเสรีเรงฤทธิ์ (จรูญ รัตนกุลเสรีเรงฤทธิ์)
6. นายวณิช ปานะนนท์
7. หลวงอนุกุลกลการ (เปลื้อง บุญยพรรคินัย)
8. นายขวัญ จารุรัตน์
9. พระยาเฉลิมอากาศ (สุณี สุวรรณประทีป)
10. พระประมณฑ์ปัญญา (ประมณฑ์ เนตรศิริ)

ภาคผนวก 6

กรรมการของบริษัทชาวไทยที่มาจากคณะราษฎร ระหว่าง พ.ศ. 2585-2487

กรรมการ	ตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี
นายควง อภัยวงศ์	1. ร.ม.ต. กระทรวงคมนาคม (7 มี.ค.' 85-8 ก.ย.' 85) 2. ร.ม.ต. กระทรวงพาณิชย์ (8 ก.ย.' 85-19 ก.ย.'86)
นายทวี บุญยเกษตร	1. ร.ม.ต (7 มี.ค. 85-19 ก.พ.'86)
พลโทจรรยา รัตนกุลฯ	1. ร.ม.ต. กระทรวงเศรษฐกิจ (7 มี.ค.' 85-1 ส.ค.'87) 2. ร.ม.ต. กระทรวงพาณิชย์ (8 พ.ค.' 85-8 ก.ย.'85) 3. ร.ม.ต. กระทรวงคมนาคม (8 ก.ย.' 85-1 ส.ค.'87)
นายวณิช ปานะนนท์	1. ร.ม.ต. (7 มี.ค.' 85-1 ส.ค.'87)

- แหล่งที่มา : 1. กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์, รายงานการประชุมของบริษัทชาวไทย 2485 – 2490
2. มนูญ บริสุทธิ์ “คณะรัฐมนตรี” ในอนุสรณ์ พระราชทานเพลิงศพของนายมนูญ บริสุทธิ์ (พระนคร: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี 2521). 117-133.

ภาคผนวก 7

กำไรสุทธิ เงินปันผล และบำเหน็จกรรมการของบริษัทข้าวไทย พ.ศ. 2482-2486

ปี	กำไรสุทธิ	เงินปันผล	บำเหน็จกรรมการ
2482	1,481,400	180,000	32,570
2483	2,514,134	225,000	105,975
2486	5,567,055	375,000	27,835

แหล่งที่มา : กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์, รายงานการประชุมประจำปี ของบริษัท
ข้าวไทยจำกัด พ.ศ. 2482-2486

ภาคผนวก 8

คณะกรรมการของบริษัทไทยนิคมพาณิชย์ ธนาคารเอเซียฯ และบริษัทไทยประกันภัย พ.ศ. 2483

รายนามกรรมการ	อาชีพ	ไทยนิคม พาณิชย์	ธนาคาร เอเซีย	ไทยนิคม ประกันภัย
1. พันตรีหลวงเชวงศักดิ์สงคราม	ร.ม.ช. มหาดไทย	✓	✓	✗
2. พันเอกหลวงเสรีฤทธิ	ร.ม.ต.	✓	✗	✓
3. นายวิลาศ ไสตานนท์	“	✓	✗	✓
4. พันโทประยูร ภมรมนตรี	“	✓	✗	✓
5. ดร.ด้วง ลพานุกรม	“	✓	✗	✓
6. พันตรีขุนนิรันดร์ชัย	รับราชการ	✓	✗	✓
7. นายเล็ง ศรีสมวงศ์	“	✓	✗	✓
8. นายชุนห์ ปิณฑานนท์	“	✓	✗	✓
9. เรือเอกวัน รุยาพร ร.น.	“	✓	✗	✓

หมายเหตุ. ✓ = เป็นกรรมการ

✗ = ไม่เป็นกรรมการ

แหล่งที่มา : 1. กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์, รายงานการประชุมของบริษัทไทยนิคมพาณิชย์ จำกัด พ.ศ. 2483; รายงานการประชุมของธนาคารเอเซียฯ พ.ศ. 2483 รายงานการประชุมของบริษัทไทยนิคมประกันภัย จำกัด พ.ศ. 2483

2. มนูญ บริสุทธิ์ "คณะรัฐมนตรี" ในอนุสรณ์ พระราชทานเพลิงศพของนายมนูญ บริสุทธิ์ 5 พฤศจิกายน 2521 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2521) : 112-114.

ภาคผนวก 9

ผลตอบแทนที่สมาชิกคณะกรรมการ ได้รับจากบริษัทไทยนิคมพาณิชย์ ในระหว่าง พ.ศ. 2483-2487

ปี	กำไรสุทธิ (บาท)	ผลตอบแทน (บาท)
2483	112,017	-
2484	502,649	160,000
2485	658,342	450,342
2486	758,640	233,000
2487	1,189,448	350,000

แหล่งที่มา : 1. กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์, รายงานการประชุมของบริษัทไทยนิคมพาณิชย์ จำกัด พ.ศ. 2483-2487

หมายเหตุ : ผลตอบแทนหมายถึง เงินปันผล โบนัส และเบี้ยประชุมประจำเดือน สำหรับคณะกรรมการไทยนิคมพาณิชย์

ภาคผนวก 10

รายชื่อวิสาหกิจต่างๆ ที่เป็นฐานอำนาจทางเศรษฐกิจและแหล่งผลประโยชน์ของสมาชิกของคณะราษฎร

1.1 ภาคการเงิน

รายชื่อบริษัทและกรรมการ	ปีที่ก่อตั้ง	ทุนจดทะเบียน (บาท)	กำไรสุทธิหรือ ขาดทุนสุทธิ
ธนาคารเอเชียเพื่ออุตสาหกรรม และพาณิชย์ กรรม	2482	1,000,000	+
1. หลวงประเจิดอักษรลักษณ์ (สมโภชน์ อัครวนนท์)	2482		
2. เตือน บุนนาค	2482		
3. เล็ง ศรีสมวงศ์	ม.ช.		
4. หลุย พนมยงค์	2483		
5. วิจิตร ลุสิตานนท์	2485		
6. ทวี ตะเวทิกุล	ม.ช.		
ธนาคารแห่งกรุงศรีอยุธยา จำกัด	2482	1,000,000	+
1. หลวงประเจิดอักษรลักษณ์	2488		
2. หลุย พนมยงค์	ม.ช.		
ธนาคารนครหลวงแห่งประเทศไทย จำกัด	2484	1,000,000	+
1. ชุนนินทร์ชัย (สะเทวก นรินทร์)	2484		
2. เรือเอกวัน รุยาพร ร.น.	2484		
3. ชุณห ปิณฑานนท์	2484		
4. หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์*	2484		
5. ทวี บุญยเกตุ*	2484		
ธนาคารมณฑล จำกัด (เดิมชื่อธนาคารไทย)	2484	10,000,000	+
1. วณิช ปานะนนท์	2484		
2. แนบ พหลโยธิน	2484		
3. ยง สมานนท์	2484		
4. หลวงเสรีเจิงฤทธิ์*	2484		

ไทยนิยมประกันภัย จำกัด	2483	1,000,000	+
1. พันตรีหลวงเซวศักดิ์สงคราม*	2483		
(ช่วง ขวัญเขต)			
2. พันเอกหลวงเสรีเรืองฤทธิ์*	2483		
(จรรยา รัตนกุล)			
3. วิลาศ ไสสถานนท์*	2483		
4. ตั้ว ลพานุกรม*	2483		
5. เรือเอกวัน รุยาพร ร.น.	2483		
6. พันตรีขุนนิรันดร์ชัย	2483		
7. เล้ง ศรีสมวงศ์	2483		
8. ชุณห ปิณฑานนท์	2483		
9. พันเอกประยูร ภมรมนตรี*	2483		
10. พลเอกมังกร พรหมโยธี*	2495		
11. พลโทขุนปลดปรปักษ์	2495		
12. เล้ง ศรีสมวงศ์*	2494		
ประกันคุ้มภัย จำกัด	2484	1,000,000	ม.ช.
1. หลุย พนมยงค์	2484		
2. หลวงประเจิดอักษรลักษณ์	2484		
3. เดือน บุนนาค	2484		
4. เล้งศรีสมวงศ์	2485		
ไทยเศรษฐกิจประกันภัย จำกัด	2485	1,000,000	+
1. หลุย พนมยงค์	2485		
2. วิจิตร ลุสิตานนท์	2485		
ประมงไทย จำกัด	2483	1,000,000	+
ทวี บุญยเกต	2483		
เดินเรือไทย จำกัด	2483	3,000,000	ม.ช.
1. พลเรือตรีหลวงสินธุสงครามชัย*	2483		
2. เล้ง ศรีสมวงศ์	2483		
3. พันเอกหลวงเสรีเรืองฤทธิ์*			
(จรรยา รัตนกุล)			

ไทยเดินเรือทะเล จำกัด	2483	1,000,000	ม.ช.
1. นาวาเอกหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์*	2483		
2. พลเรือตรีหลวงสินธุสงครามชัย*	2483		
3. หลวงเสรีเริงฤทธิ์* (จรูญ รัตนกุล)	2483		
4. พันเอกหลวงพรหมโยธี*	2483		
5. ดิเรก ชัยนาม*	2483		
สากลการค้า จำกัด	2485	400,000	+
หลวงเสรีเริงฤทธิ์*	2485		
ค้าพืชผลไทย จำกัด	2482	50,000	+
หลวงเสรีเริงฤทธิ์*	2482		
ค้าพืชผลอีสาน จำกัด	2484	100,000	-
หลวงเสรีเริงฤทธิ์*	2484		
ค้าพืชผลเหนือ	2484	100,000	+
หลวงเสรีเริงฤทธิ์*	2484		
พืชกสิกรรม จำกัด	2486	1,000,000	+
1. พันตรีควง อภัยวงศ์*	2486		
2. ขจร ปานะนนท์	2486		
ไทยนิยมพาณิชย์ จำกัด	2482	1,000,000	+
1. พันตรีหลวงเชวงศักดิ์ สงคราม*	2482		
2. พันโทประยูร ภมรมนตรี	2482		

แหล่งที่มา : 1. กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์,

2. มนูญ บริสุทธิ์ "คณะรัฐมนตรี"

หมายเหตุ : (1) เครื่องหมาย + หมายถึง กำไรสุทธิจากการดำเนินงาน

เครื่องหมาย - หมายถึง ขาดทุนสุทธิจากการดำเนินงาน

(2) ในภาคผนวกที่ 1 รายชื่อบุคคลที่มี * กำกับเอาไว้หมายถึงผู้ที่กำลังดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีอยู่ในขณะนั้น ส่วนผู้ที่ไม่มี * หมายถึงอดีตรัฐมนตรีที่เป็นสมาชิกคณะราษฎร หรือผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองปี 2475 และบรรดาผู้ใกล้ชิด

(3) ม.ช. = ไม่มีข้อมูล

ภาคผนวก 11

กำไรสุทธิ – ขาดทุนสุทธิของรัฐวิสาหกิจจำนวนหนึ่งที่ตั้งโดยรัฐบาลคณะราษฎร

ปี	(บาท)		
	ประมงไทย	ค้าพืชผลไทย	ธนาคารมณฑล
2483	+ 176.97	+ 78,893	-
2484	- 16,210	+ 221,188	ม.ข.
2485	+ 1,850	- 133,013	ม.ข.
2486	ม.ข.	- 73,662	ม.ข.
2487	+ 153,626	ม.ข.	ม.ข.

แหล่งที่มา : กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์, : รายงานการประชุมประจำปีของบริษัท
ประมงไทย จำกัด 2483-2502 ; รายงานการประชุมประจำปีของบริษัท ค้าพืชผลไทย
จำกัด, 2483-2502 ; รายงานการประชุมประจำปีของธนาคารมณฑล จำกัด, 2484-
2502

- หมายเหตุ : (1) * ผลกำไรเพียงครึ่งปีหลัง (ก.ค.-ธ.ค.)
(2) ** ผลกำไรเพียงครึ่งปีแรก (ม.ค.-มิ.ย.)
(3) ม.ข. = ไม่มีข้อมูล

ภาคผนวก 12

กรรมการส่วนหนึ่งของบริษัท ไทยนิคมพาณิชย์ จำกัด, พ.ศ. 2482-2502

รายนามกรรมการ	อาชีพ	ปีที่เข้าเป็น กรรมการ	ปีที่ออกจาก กรรมการ
1. นายพันตรีหลวงเชวงศักดิ์สงคราม ¹ (ประธานกรรมการ)	ร.ม.ต.		2492
2. นายพันโทประยูร ภมรมนตรี ²	ร.ม.ต.	“	
3. ดร.ตัว ลพานุกรม ³	ร.ม.ต.	“	2485
4. นายพันตรี ชูนิรันดรชัย (สะเทวก นิรันดร)	รับราชการ	“	2502
5. นายเล็ง ศรีสมวงศ์	รับราชการ	“	2484
๖. นายวิลาศ ไศสถานนท์ ⁴	ร.ม.ต.	“	
7. นายชุนท์ ปิ่นทายนนท์	รับราชการ	“	
8. นายเรือเอกวัน รุยาพร ร.น.	รับราชการ	2482	
9. นาวาเอกหลวงเสรีเริงฤทธิ์ ⁵	ร.ม.ต.	“	2502
10. นาวาเอกประยูรยุทธศาสตร์โกศล	รับราชการ	2484	2487
11. พลโทมังกร พรหมโยธี ⁶	ร.ม.ต.กลาโหม	“	
12. นายจุลินทร์ ลำห่อ (ผู้จัดการ)	ค้าขาย	2484	
13. พันเอกปลดปรปักษ์ พิบูลภาณุวัฒน์	รับราชการ	2485	2497
14. นาวาเอกสังวร สุวรรณชีพ	ร.ม.ต.	2487	2492
15. พลตรีเผ่า ศรียานนท์	รับราชการ	2492	2502

แหล่งที่มา : กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์, รายงานการประชุมประจำปีของบริษัท
ไทยนิคมพาณิชย์ จำกัด, 2482-2502

หมายเหตุ : (1)	16 ธันวาคม	2481	เป็น ร.ม.ต.
	4 สิงหาคม	2482	เป็น ร.ม.ช. มหาดไทย
	22 สิงหาคม	2484	เป็น ร.ม.ต. มหาดไทย
	7 มีนาคม	2485	เป็น ร.ม.ต. สาธารณสุข
	11 มิถุนายน	2489	เป็น ร.ม.ต. มหาดไทย

(2)	16 ธันวาคม	2481	เป็น ร.ม.ต.
	19 สิงหาคม	2482	เป็น ร.ม.ช. ศึกษาธิการ
	2 มีนาคม	2484	เป็น ร.ม.ต. ศึกษาธิการ
(3)	4 สิงหาคม	2482	เป็น ร.ม.ต.
(4)	16 ธันวาคม	2481	เป็น ร.ม.ต.
(5)	16 ธันวาคม	2481	เป็น ร.ม.ต.
	19 สิงหาคม	2484	เป็น ร.ม.ช. กระทรวงเศรษฐกิจ
	7 มีนาคม	2485	เป็น ร.ม.ต. กระทรวงเศรษฐกิจ (กระทรวงพาณิชย์)
	20 มีนาคม	2485	เป็น ร.ม.ต. กระทรวงพาณิชย์
(6)	18 สิงหาคม	2484	เป็น ร.ม.ต. กลาโหม
	7 มีนาคม	2485	เป็น ร.ม.ต. มหาดไทย

ภาคผนวก 13

กำไรสุทธิ – ขาดทุนสุทธิจากการดำเนินงานของบริษัทต่างๆของสมาชิกคณะราษฎร

	ไทยนิคมพาณิชย์	ไทยนิคมผ่านฟ้า	ไทยนิคมบางรัก
2484	112,017	-	-
2485	502,649	-	-
2486	349,538	-	-
2487	331,215	-	-
2488	721,868	-	-

แหล่งที่มา : กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์, รายงานการประชุมประจำปีของบริษัท

ไทยนิคมพาณิชย์ จำกัด พ.ศ. 2483-2487

ภาคผนวก 14

รายชื่อบริษัทต่างๆที่สมาชิกคณะราษฎรให้การอุปถัมภ์และจำนวนหุ้นที่ถือ

รายชื่อบริษัทและผู้ถือหุ้น	จำนวน หุ้น	ร้อยละของ หุ้นทั้งหมด	ตำแหน่ง	ปีที่เข้าเป็น กรรมการ
สากลการค้า	4,000			
1. พลโทจรรยา รัตนกุล เสรี- เริงฤทธิ์	500	12.5	ประธานกรรมการ	2485
2. จุลินทร ล่ำซำ	200	5.0	กรรมการ	

แหล่งที่มา : กรมทะเบียน การค้า กระทรวงพาณิชย์, รายงานการประชุมประจำปีของบริษัท

สากลการค้า จำกัด พ.ศ.2485

ภาคผนวก 15

กำไรสุทธิ-ขาดทุนสุทธิของบริษัทต่างๆที่สมาชิกคณะกรรมการให้การอุปถัมภ์

ปี	สากลการค้า	ไทยประกันชีวิต	สหนิรภัยประกันภัย	คลังสินค้าแม่น้ำ
2485	ม.ช.	1,406	-	-
2486	ม.ช.	10,522	-	-
2487	193,085	ม.ช.	-	-

แหล่งที่มา : กรมทะเบียน การค้า กระทรวงพาณิชย์, รายงานการประชุมประจำปีของบริษัท
สากลการค้า จำกัด และ บริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด พ.ศ. 2485-2487

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวปรีดาร์ตน์ พัฒนพิชัย เกิดวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2520 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาพัฒนาบุคคล ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2541 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อ พ.ศ. 2541 ปัจจุบันประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว